Üniversite Ö?rencilerinin Temel ?htiyaçlar?n?n Doyumu Ölçe?i (ÜÖT?DÖ)

RECOMMENDED CITATION

memjavad (2026). *Üniversite Ö?rencilerinin Temel ?htiyaçlar?n?n Doyumu Ölçe?i (ÜÖT?DÖ)*. Turkish Psychological Scales. Retrieved from https://tr-scales.arabpsychology.com/?p=32188

ARABPSYCHOLOGY.COM

Özet

Üniversite Ö?rencilerinin Temel ?htiyaçlar?n?n Doyumu Ölçe?i (ÜÖT?DÖ), üniversite ö?rencilerinin psikolojik iyi olu?lar? aç?s?ndan kritik öneme sahip olan temel psikolojik ihtiyaçlar?n?n doyumu seviyesini ölçmek amac?yla uyarlanm?? bir araçt?r. Orijinal ölçe?in Türkçe kültürüne kazand?r?lmas? çal??mas? Z. ?im?ir, C. Arslan ve B. Dilmaç (2020) taraf?ndan gerçekle?tirilmi?tir. Ölçek, **temel ihtiyaçlar doyumu** yap?s?n? Öz Belirleme Teorisi (ÖBT) çerçevesinde inceleyen ve ?li?ki, Yeterlik ve Özerklik olmak üzere üç temel boyuttan olu?an 13 maddelik k?sa bir ölçektir. Yap?lan geçerlik ve güvenirlik analizleri, ölçe?in Türk üniversite ö?rencisi örnekleminde güvenilir ve geçerli sonuçlar verdi?ini, orijinal modelin üç faktörlü yap?s?n?n Do?rulay?c? Faktör Analizi (DFA) ile do?ruland???n? göstermi?tir.

Anahtar Kelimeler

Temel ?htiyaçlar Doyumu, Öz Belirleme Teorisi, Üniversite Ö?rencileri, **Ölçek Uyarlama**, Geçerlik, Güvenirlik, Ya?am Doyumu, Özerklik, Yeterlik, ?li?ki.

Yazarlar

Zeynep ?im?ir, Cengiz Arslan, Bülent Dilmaç.

Amaç

ÜÖT?DÖ'nün temel amac?, üniversite düzeyindeki ö?rencilerin akademik ve sosyal ya?amlar?nda deneyimledikleri temel psikolojik ihtiyaçlar?n (ili?ki kurma, yeterli hissetme ve özerk davranma) ne ölçüde kar??land???n? veya doyuma ula?t???n? belirlemektir. Bu ölçek, ö?rencilerin motivasyon düzeylerini, iyi olu? hallerini ve akademik ba?ar?lar?n? etkileyen bu kritik psikolojik de?i?kenleri h?zl? ve güvenilir bir ?ekilde ölçmek üzere tasarlanm??t?r. Ölçe?in Türkçe adaptasyonu, ilgili alandaki ara?t?rmac?lar?n Türk kültüründe **temel ihtiyaçlar doyumu** konusunu incelemelerine olanak sa?lam??t?r.

Yap?

Ölçek, **Öz Belirleme Teorisi** (SDT) kapsam?nda tan?mlanan üç temel psikolojik ihtiyac?n doyumunu ölçmektedir. Bu ihtiyaçlar evrensel kabul edilir ve bireyin psikolojik sa?l??? için zorunludur. ÜÖT?DÖ bu üç boyutu ölçer:

?li?ki (Relatedness): Üniversite ortam?ndaki di?er bireylerle (akranlar ve ö?retim elemanlar?) yak?n, güvenli ve samimi ba?lar kurma ihtiyac?n?n doyumu.
Yeterlik (Competence): Üniversite görevlerini, dersleri ve zorluklar? ba?ar?yla yerine getirebilme ve kendi yeteneklerine güven duyma ihtiyac?n?n doyumu.

ARABPSYCHOLOGY.COM

Özerklik (Autonomy): Üniversite ya?am?nda kendi seçimlerini yapma, davran??lar?n? ve kararlar?n? ki?isel de?erleriyle uyumlu bir ?ekilde düzenleme ihtiyac?n?n doyumu.

Ölçek toplamda bu üç alt boyutu temsil eden 13 maddeden olu?maktad?r.

Geçerlik

ÜÖT?DÖ'nün geçerlik çal??mas?, hem yap?sal geçerli?i hem de ölçüt ba?lant?l? geçerli?i kapsayan kapsaml? analizlerle desteklenmi?tir. Yap?sal geçerli?i test etmek amac?yla Birinci Düzey ve ?kinci Düzey **Do?rulay?c? Faktör Analizi** (DFA) uygulanm??t?r. Birinci düzey DFA sonuçlar?, modelin iyi bir uyuma sahip oldu?unu gösteren uyum indeksleri sunmu?tur (χ2/sd = 2.18, GFI = .95, RMSEA = .05, CFI = .93, NFI = .89, SRMR = .05, AGFI = .93). Benzer ?ekilde, ?kinci Düzey DFA sonuçlar? da bu iyi uyumu do?rulam??t?r (χ2/sd = 2.19, GFI = .95, RMSEA = .05, CFI = .93, NFI = .89, SRMR = .05, AGFI = .93).

Ölçüt ba?lant?l? geçerlik kapsam?nda ise, ölçe?in alt boyutlar? (?li?ki, Yeterlik, **Özerklik**) ile **ya?am doyumu** aras?ndaki ili?kiler incelenmi?tir. Beklendi?i gibi, tüm alt boyutlar ile genel ya?am doyumu aras?nda pozitif yönde ve anlaml? ili?kiler tespit edilmi?tir. Bu bulgular, ölçe?in benzer teorik yap?lar? ölçen di?er geçerli araçlarla tutarl? oldu?unu ve teorik beklentileri kar??lad???n? göstermektedir (Jenkins-Guarnieri ve ark., 2015).

Güvenirlik

Ölçe?in güvenirlik düzeyi, iç tutarl?l?k katsay?s? olan **Cronbach Alpha** de?eri incelenerek belirlenmi?tir. ÜÖT?DÖ'nün tamam? için hesaplanan Cronbach Alpha katsay?s? **.79** olarak bulunmu?tur. Bu de?er, psikometrik literatürde genel kabul gören .70 e?i?inin üzerinde oldu?u için (Kline, 2000), ölçe?in yüksek düzeyde iç tutarl?l??a sahip ve güvenilir oldu?unu göstermektedir.

Ayr?ca, ölçek maddelerinin bütünle ne kadar tutarl? oldu?unu belirlemek amac?yla düzeltilmi? madde-toplam korelasyon de?erleri analiz edilmi?tir. Bu korelasyon de?erleri .28 ile .51 aras?nda de?i?mektedir. Büyüköztürk (2012) kriterine göre, madde-toplam korelasyonlar?n?n .30'un üzerinde olmas? yeterli kabul edildi?inden, maddelerin büyük ço?unlu?unun ölçe?in genel yap?s?na katk?s? yeterli düzeydedir.

Faktör Analizi

Ölçe?in yap?sal do?rulamas?, orijinal ölçe?in üç faktörlü yap?s?n? test etmek amac?yla uygulanan **Do?rulay?c? Faktör Analizi** (DFA) ile gerçekle?tirilmi?tir. Hem Birinci Düzey hem de ?kinci Düzey DFA sonuçlar?, modelin veri ile mükemmel bir uyum sergiledi?ini kan?tlam??t?r. Madde faktör yükleri .34 ile .70 aral???nda yer alm??t?r. Literatürde (Tabachnick ve Fidell, 2015; Büyüköztürk, 2012) kabul edilen minimum .30 veya .32 yük de?erlerini kar??lad??? görülmü?tür.

ARABPSYCHOLOGY.COM

Uyum indeksleri (GFI, RMSEA, CFI, NFI, SRMR, AGFI) incelendi?inde, elde edilen de?erler (örne?in, RMSEA = .05, CFI = .93) modelin kabul edilebilir veya iyi bir uyuma sahip oldu?unu gösteren ölçütleri kar??lamaktad?r (Browne ve Cudeck, 1993; Hu ve Bentler, 1999).

Enstrüman

Test Türü: Uyarlama (Adaptasyon)

Format: Likert Tipi Derecelendirme Ölçe?i

Mevcut Dil: Türkçe

Popülasyon Grubu: Üniversite Ö?rencileri

Ya? Grubu: Üniversite ö?rencili?i dönemindeki gençler ve genç yeti?kinler.

Popülasyon Detaylar?: Türkiye'deki çe?itli üniversitelerde ö?renim gören ö?renciler.

Test Metodolojisi: Öz bildirim (Self-report) ölçe?i. 5'li Likert tipi derecelendirme kullan?lmaktad?r.

Anahtar Kelimeler

Ölçek Geli?tirme, Psikometrik Özellikler, ?ç Tutarl?l?k, **DFA**, Yeterlik ?htiyac?, Özerklik ?htiyac?, ?li?ki ?htiyac?, **Cronbach Alpha**, Türk E?itim Bilimleri Dergisi.

Yazarlar

Yazar ORCID Tan?mlay?c?s?: Bilgi mevcut de?ildir.

Ba?lant? E-posta Adresleri: zey.simsir.93@gmail.com (Sorumlu Yazar Zeynep ?im?ir)

Yaz??ma Adresi: Makalede belirtilen kurumsal ileti?im bilgileri geçerlidir.

?zinler & Ücret ve Test Y?l?

?zinler: Ölçe?in akademik çal??malarda kullan?m? için sorumlu yazar ile ileti?ime geçilmesi önerilir.

Ücret: Ticari olmayan akademik kullan?mlarda genellikle ücretsizdir, ancak yazar onay? gereklidir.

Test Y?l?: Türkçe uyarlama çal??mas? 2020 y?l?nda yay?nlanm??t?r.

Orijinal makale (PDF) buradan indirilebilir: universite-ogrencilerinin-temel-ihtiyaclarinin-doyumu-olceginin-uotido-turkceye-uyarlanmasi-gecerlik.pdf

ARABPSYCHOLOGY.COM

Referanslar

?im?ir, Z., Arslan, C., & Dilmaç, B. (2020). Üniversite Ö?rencilerinin Temel ?htiyaçlar?n?n Doyumu Ölçe?inin (ÜÖT?DÖ) Türkçeye Uyarlanmas?: Geçerlik ve güvenirlik çal??mas?. *Türk E?itim Bilimleri Dergisi, 18*(2), 436-451. https://doi.org/10.37217/tebd.704554

Browne, M. W., & Cudeck, R. (1993). Alternative ways of assessing model fit. In K. A. Bollen & J. S. Long (Eds.), Testing structural equation models (pp. 445-455). Sage.

Byrne, B. M. (2010). Structural equation modeling with AMOS: Basic concepts, applications, and programming (2nd ed.). Routledge.

Büyüköztürk, ?. (2012). Sosyal bilimler için veri analizi el kitab?: ?statistik, ara?t?rma deseni, SPSS uygulamalar? ve yorum (17. Bask?). Pegem Akademi.

Hu, L., & Bentler, P. M. (1999). Cutoff criteria for fit indexes in covariance structure analysis: Conventional criteria versus new alternatives. Structural Equation Modeling: A Multidisciplinary Journal, 6(1), 1-55.

Jenkins-Guarnieri, M. A., & ark. (2015). (Orijinal ölçek referans?na at?f).

Kline, R. B. (2000). Principles and practice of structural equation modeling. Guilford Press.

Kline, R. B. (2011). Principles and practice of structural equation modeling (3rd ed.). Guilford Press.

Tabachnick, B. G., & Fidell, L. S. (2015). Using multivariate statistics (7th ed.). Pearson.

Üniversite Ö?rencilerinin Temel ?htiyaçlar?n?n Doyumu Ölçe?i (ÜÖT?DÖ) Maddeleri

Derecelendirme: 1=Hiç Uygun De?il, 5=Tamamen Uygun

Ölçek toplam 13 maddeden olu?maktad?r. ??te örnek maddeler:

Üniversiteye birlikte gitti?im insanlar? gerçekten seviyorum
Üniversitede ö?retim elemanlar? taraf?ndan derslerime kat?l?m konusunda te?vik ediliyorum

ARABPSYCHOLOGY.COM